

نهضت آزادی با انشعاب از جبهه ملی اعلام موجودیت کرد

۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۳ ساعت ۲۲:۲۶

در روز ۲۷ اردیبهشت ۱۳۴۰ نهضت آزادی ایران اعلام موجودیت کرد. این حزب در حقیقت انشعابی از جبهه ملی ایران بود که به ابتکار مهندس مهدی بازرگان و دکتر یدالله سبحانی پا به عرصه سیاسی مبارزاتی آن روزها گذاشت.

در روز ۲۷ اردیبهشت ۱۳۴۰ نهضت آزادی ایران اعلام موجودیت کرد. این حزب در حقیقت انشعابی از جبهه ملی ایران بود که به ابتکار مهندس مهدی بازرگان و دکتر یدالله سبحانی و با تایید آیت‌الله زنجانی و دکتر مصدق پا به عرصه سیاسی مبارزاتی آن روزها نهاد.

مهندس بازرگان شش روز پیش از اعلام رسمی موجودیت نهضت آزادی در نامه‌ای که از سوی هیات موسس نهضت امضا شده بود، تاسیس این گروه را به اطلاع دکتر مصدق که آن زمان در تبعید به سر می‌برد، رساند.

نامه‌ای مشابه نیز از سوی موسسان نهضت آزادی ایران خطاب به آیت‌الله سیدرضا زنجانی که از جمله علمای مبارز آن زمان بود ارسال شد و تصمیم اتخاذ شده برای تاسیس حزب تازه به اطلاع وی رسید. آیت‌الله زنجانی نیز پاسخ داد.

دکتر یدالله سبحانی درباره انگیزه تاسیس نهضت آزادی ایران می‌گوید: «جبهه ملی بیشتر فعالیت سیاسی لائیک داشت و مستقل از فکر دینی بود، ولی ما معتقد بودیم که اگر فعالیت سیاسی می‌کنیم از روی وظیفه دینی است و بنابراین، فعالیت سیاسی را وابسته به عقاید دینی می‌دانستیم.»

ابوالفضل حکیمی درباره اولین جلسه بررسی چگونگی تشکیل این سازمان تازه می‌گوید: «روز اول تاسیس نهضت، ششم اردیبهشت

سال ۴۰ بود. یک باشگاهی در خیابان کاخ، یک حیاط خیلی بزرگی بود. اول وارد ساختمانی می شدیم و یک ایوان جلوی طبقه دوم ساختمان بود و مشرف بود به حیاط مستطیل مانند بود که سه هزار نفر گنجایش داشت. در جلسه ۴۰۰، ۵۰۰ نفر بودند.»

در همین جلسات بود که نطفه شکل گیری نهضت آزادی ایران بسته شد. این چنین بود که پس از دریافت تاییدیه آیت الله زنجانی و نامه دکتر مصدق، بنیانگذاران نهضت آزادی فعالان سیاسی را برای شرکت در مراسمی که به منظور اعلام رسمی آغاز فعالیت های نهضت آزادی برگزار می شد، دعوت کردند. در دعوت نامه آمده بود که: «خواهشمند است در مجلسی که ساعت ۵:۳۰ عصر روز چهارشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۴۰ به منظور اعلام تاسیس و شروع فعالیت «نهضت آزادی ایران» در آدرس خیابان هدایت - خیابان خیام - اول کوچه درویش منزل آقای فیروزآبادی منعقد می گردد حضور بهم رسانید.»

بعد از ظهر چهارشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۴۰ خانه حاج صادق فیروزآبادی میزبان تعداد زیادی از فعالان سیاسی و مبارزان آن دوران بود. افرادی که برای شنیدن مواضع و دیدگاه های بنیانگذاران سازمان تازه وارد در آنجا جمع شده بودند. مهندس بازرگان از بنیانگذاران نهضت در این مراسم طی سخنرانی مفصلی چهارچوب کلی آن تشکل را مسلمان ایرانی، تابع قانون اساسی و مصدقی اعلام کرد.

در همین محفل بود که بیانیه اعلام تاسیس نهضت آزادی ایران که به امضای آیت الله سید محمود طالقانی، مهندس مهدی بازرگان، دکتر یدالله سبحانی، مهندس منصور عطایی، حسن نزیه، رحیم عطایی و عباس سمیعی رسیده بود قرائت شد. دکتر احمد صدرحاج سیدجوادی نیز از دیگر افرادی بود که در زمره موسسین نهضت آزادی قرار داشت اما به علت حضور وی در مسند قضاوت نامش در اعلامیه اعلام موجودیت ذکر نشد. نهضت آزادی اعلام کرد هدف اصلی نهضت تقویت جبهه ملی و پاسخ به نیازهای دینی و اجتماعی و ملی مردم است. این نهضت اعلام کرد که ما مسلمانیم، زیرا نمی خواهیم اصول عقایدمان را از سیاست خود جدا کنیم؛ ایرانی هستیم، زیرا به میراث ملی خود احترام می گذاریم؛ مشروطه خواه هستیم، زیرا آزادی اندیشه و بیان و اجتماعات را خواستاریم و مصدقی هستیم، زیرا استقلال ملی می خواهیم.

